

Owies

Uwagi ogólne

W 2025 roku w województwie warmińsko-mazurskim założono dwa doświadczenia z owsem: w ZDOO Rychliki i SDOO Wróćkowo.

W ZDOO Rychliki badano większość odmian, które w 2025 roku znajdowały się w Krajowym rejestrze, z wyjątkiem szczególnie zalecanych do uprawy na tereny górskie. W doświadczeniu przeprowadzonym we Wróćkowie uczestniczyło 7 odmian wybranych przez Wojewódzki Zespół PDO. W Krajowym rejestrze znajduje się obecnie 41 odmian.

Celem badań było sprawdzenie wartości gospodarczej odmian w naszych warunkach siedliskowych. Były to doświadczenia proste, bez ochrony fungicydowej, bez zastosowania regulatora wzrostu i dodatkowego nawożenia azotem. Owies spełnia ważną rolę fitosanitarną w gospodarstwach o dużym udziale zbóż w płodozmianie (dobrze znosi uprawę po zbożach, a także sam jest dobrym przedplonem dla innych zbóż).

W 2025 roku na LOZ do uprawy na obszarze naszego województwa zalecano 4 odmiany owsa: **Bingo, Kozak, Rambo** oraz **Wulkan**.

Wyniki doświadczeń

Średni plon ziarna z trzech doświadczeń w 2025 roku wyniósł 79,7 dt/ha. Z badanych odmian przez trzy lata wysokie i stabilne wyniki plonowania uzyskała odmiana Bingo, Kozak i Wulkan. W ostatnim roku plonowaniem powyżej wzorca wyróżniła się badana drugi rok odmiana Kreator (tabela 5). Plonowanie poszczególnych odmian w miejscowościach było zróżnicowane.

W minionym sezonie z ocenianych chorób owsa zanotowano wystąpienie rdzy wieńcowej, mączniaka prawdziwego oraz helmintosporiozy. Większą podatność na rdzę wieńcową w ostatnim roku odnotowano u odmiany Belfer i Rambo, większe porażenie helmintosporiozą było odmiany Rambo, natomiast mączniakiem odmiany Gepard i Kozak (tabela 6).

W sezonie 2025 wyleganie odmian owsa wystąpiło już w dojrzałości mleczej, najbardziej wyległy Rambo i Kreator, wyleganie przed zbiorem było dość znaczne i wystąpiło u wszystkich odmian, najniższe oceny uzyskały odmiany Bingo, Rambo i Belfer (tabela 7).

W regionie średnia masa tysiąca ziaren (MTZ) wszystkich badanych odmian była na podobnym poziomie jak w roku poprzednim, wyniosła 39,2 g. Wyższą MTZ w 2025 roku wyróżniły się odmiany Kreator i Belfer (tabela 7).

Tabela 1.

Owies. Odmiany badane. Rok zbioru: 2025

Lp.	Odmiana	Kod kraju pochodzenia	Rok wpisania do Krajowego rejestru*	Rok włączenia do LOZ	Hodowca (jednostka prowadząca hodowlę zachowawczą lub dla odmian zagranicznych krajowy przedstawiciel)
owies zwyczajny – odmiany nizinne					
1.	Bingo	PL	2009	2011	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
2.	Kozak	PL	2017	2020	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
3.	Rambo	PL	2020	2022	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
4.	Gepard	PL	2021		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
5.	Wulkan	PL	2021	2023	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
6.	Kreator	PL	2024		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
7.	Belfer	PL	2025		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce

*- według „Listy odmian roślin rolniczych wpisanych do krajowego rejestru w Polsce”

Tabela 2.

Owies. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru 2025

Miejscowość	SDOO Wróćkowo <i>pow. Olsztyn</i>	ZDOO Rychliki <i>pow. Elbląg</i>	ZDOO Marianowo <i>woj. podlaskie</i>
Kompleks rolniczej przydatności gleby	pszenny dobry	pszenny dobry	żytni bardzo dobry
Klasa bonitacji gleby	IV a	III b	III b
pH gleby w KCl	7,1	6,0	5,7
Przedplon	pszenica ozima	rzepak ozimy	ziemniak
Data siewu	24.03.	24.03.	24.03.
Obsada nasion (<i>szt./m²</i>)	450	450	450
Data zbioru	19.08.	20.08.	01.08.
Nawożenie mineralne			
N (<i>kg/ha</i>)	50	70	106
P₂O₅ (<i>kg/ha</i>)	65	60	32
K₂O (<i>kg/ha</i>)	60	80	92
Środki ochrony roślin			
Zaprawa nasienna (<i>nazwa</i>)	Gizmo 060 FS		
Herbicyd (<i>nazwa, dawka/ha</i>)	Gold 450 EC (1,25l)	Gold 450 EC (1l)	Granstar Ultra SX 50 SG (48g)
Insektycyd (<i>nazwa, dawka/ha</i>)	-	-	-

Tabela 3.

Owies. Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru 2025

Lp.	Wyszczególnienie	Wróćkowo	Rychliki	Marianowo
1.	Termin wiechowania (data)	08.06.	08.06.	09.06.
2.	Termin dojrzałości woskowej (data)	17.07.	19.07.	10.07.
3.	Wysokość roślin (cm)	119	122	124
4.	Wyleganie roślin w fazie dojrzałości młecznej (skala 9°)	9	9	5,9
5.	Wyleganie roślin przed zbiorem (skala 9°)	6,1	4,2	2,8
6.	Porażenie przez choroby (skala 9°):			
	-rdza wieńcowa	9	9	4,7
	-mączniak prawdziwy	6,5	7,8	5,2
	-septorioza liści	9	9	9
	-helmintosporioza	6,1	9	9
7.	Masa 1000 ziaren (<i>przy wilgotności 14%</i>) (g)	43,3	38,6	35,7
8.	Wilgotność ziarna podczas zbioru (%)	11,6	11,0	10,3
9.	Plon ziarna (<i>przy wilgotności 14%</i>) (dt/ha)	96,6	89,1	53,3

Wyniki średnie ze wszystkich badanych odmian

Skala 9°: 9 – oznacza stan najkorzystniejszy, 1 – oznacza stan najmniej korzystny

Tabela 4.

Owies. Plon ziarna odmian w miejscowościach (% wzorca). Rok zbioru 2025*przy wilgotności ziarna 14%*

przy wielkość ziarna 14%

Lp.	Odmiana	Poziom a ₁		
		Wróćkowo	Rychliki	Marianowo
<u>Wzorzec (dt/ha)</u>		<u>96,2</u>	<u>88,5</u>	<u>50,8</u>
owies zwyczajny - odmiany nizinne				
1.	Bingo	104	101	114
2.	Kozak ^w	101	102	99
3.	Rambo ^w	103	97	97
4.	Gepard ^w	97	101	104
5.	Wulkan	95	105	118
6.	Kreator	105	108	120
7.	Belfer	98	102	116

^w - odmiany wchodzące w skład wzorca w 2025 roku

Tabela 5.

Owies. Plon ziarna odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2025, 2024, 2023*przy wilgotności ziarna 14%*

Przyjęty Wytycznik Ziarna 1999

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Barwa łuski	Lata				
				2025	2024	2023	2024-2025	2023-2025
<u>Wzorzec (dt/ha)</u>				<u>78,5</u>	<u>53,1</u>	<u>63,9</u>	<u>65,8</u>	<u>65,2</u>
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>								
1.	Bingo	3	żółta	106	103	100	105	103
2.	Kozak ^w	3	żółta	101	103	100	102	101
3.	Rambo ^w	3	żółta	99	102	100	101	100
4.	Gepard ^w	3	żółta	101	95	99	98	98
5.	Wulkan	3	żółta	106	106	100	106	104
6.	Kreator	2	żółta	111	101	-	106	-
7.	Belfer	1	żółta	105	-	-	-	-
Liczba doświadczeń				3	3	3	6	9

^w – odmiany wchodzące w skład wzorca

Tabela 6.

Owies. Porażenie odmian przez ważniejsze choroby (odchylenia od wzorca).**Lata zbioru: 2025, 2023– 2025**

Łata 2019d: 2020, 2020 - 2020

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Rdza wieńcowa		Helmintosporioza		Mączniak prawdziwy
			2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025
Wzorzec (skala 9°)			4.6	6.6	5.9	7.3	6.5
owies zwyczajny - odmiany nizinne							
1.	Bingo	3	-0,2	0,2	0,8	0,3	0,6
2.	Kozak ^w	3	-0,2	-0,1	0,4	0,1	-0,6
3.	Rambo ^w	3	-0,9	0,0	-0,6	0,0	1,0
4.	Gepard ^w	3	1,1	0,1	0,1	-0,1	-0,4
5.	Wulkan	3	-0,2	0,0	0,8	0,3	0,5
6.	Kreator	2	0,8	-	0,4	-	0,6
7.	Belfer	1	-0,6	-	-0,2	-	1,2
Liczba doświadczeń			1	5	1	6	3

Wyniki pochodzą jedynie z doświadczeń, w których wystąpiło dane zjawisko; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą

^w - wzorzec w 2025 roku

Tabela 7.

Owies. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca).**Lata zbioru: 2025, 2023 - 2025**

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Wyleganie (skala 9°)				Wysokość roślin (cm)		Masa 1000 ziaren (g)		Udział łuski (%)	
			w fazie doj. młecznej		przed zbiorem							
			2025	2024-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
<u>Wzorzec (skala 9°)</u>			<u>5,8</u>	<u>7,1</u>	<u>4,3</u>	<u>6,6</u>	<u>122</u>	<u>97</u>	<u>40,6</u>	<u>40,8</u>	<u>25,3</u>	<u>25,3</u>
owies zwyczajny - odmiany nizinne												
1.	Bingo	3	-0,1	0,3	-0,4	-0,1	2	1	-0,8	1,0	-1,0	-1,9
2.	Kozak ^w	3	0,6	0,4	0,2	0,4	4	4	0,2	0,5	-0,8	-0,7
3.	Rambo ^w	3	-0,8	-0,5	-0,3	-0,9	-1	1	-0,2	0,0	0,0	-1,0
4.	Gepard ^w	3	0,2	0,1	0,1	0,4	-3	-5	0,0	0,5	0,8	1,6
5.	Wulkan	3	-0,1	0,3	0,4	0,2	-5	-3	-3,5	-0,6	1,0	1,1
6.	Kreator	2	-0,8	-0,1	-0,2	-	6	-	1,3	-	0,3	-
7.	Belfer	1	-0,1	-	-0,3	-	-5	-	1,4	-	1,4	-
Liczba doświadczeń			1	2	3	6	3	9	3	9	3	9

Wyleganie: wyniki pochodzą jedynie z doświadczeń, w których wystąpiło dane zjawisko; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą

^w - wzorzec w 2025 roku

**Charakterystyka odmian owsa wpisanych do Krajowego rejestru
w 2025 roku na podstawie Listy Opisowej Odmian COBORU
(odmiany badane w doświadczeniach regionalnych)**

BELFER

Odmiana żółtoziarnista. Plon ziarna z łuską dość duży. Odporność na mączniaka prawdziwego, rdzę owsa, helmintosporiozę – średnia. Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin wiechowania wczesny, dojrzewania średni. Udział łuski średni, masa 1000 ziaren duża do bardzo dużej, zawartość białka średnia, tłuszczu duża, gęstość ziarna w stanie zsylnym - średnia. Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.